МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота бакалавра

МІФОДИЗАЙН СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Виконала: студентка 4-го курсу групи 6.0331
спеціальності 033 «Філософія»
освітньо-професійної програми «Європейські філософські студії і креативні індустрії»
Д. С. Тригубенко

Керівник: професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, доцент, д.філос.н. Чайка І.Ю.

Рецензент: професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, доцент, д.філос.н. Глазунов В.В.

Запоріжжя – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 033 «Філософія»
Освітньо-професійна програма «Європейські філософські студії і креативні індустрії»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
_____Т.І.Бутченко
«____»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Тигубенко Даяні Сергіївні
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Міфодизайн супротиву російській агресії як чинник розвитку резильєнтності українського суспільства
керівник роботи Чайка Ірина Юріївна, д.філос.н., доцент,
затверджені наказом ЗНУ від «19» грудня 2024 року № 1992-с

2. Строк подання студентом роботи 10 червня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи Авер'янова Н. М., Воропаєва Т. С. Специфіка збройних конфліктів постбіполярного світу в контексті NBICS-технологій: українські реалії. *Українознавчий альманах.* 2021. Вип. 29. С. 16–25; Барт Р. Міфології. Київ : Основи, 1998. 256 с.; Горбулін В. Як перемогти Росію у війні майбутнього. Київ : Брайт Букс, 2021. 248 с.; Даниленко С., Копійка В. та ін. Стратегічні комунікації у міжнародних відносинах : монографія. Київ : Вадекс, 2019. 442 с.; Полякова І. П., Іванов А. Г. Соціальна міфотворчість у сучасному суспільстві. Київ : НДІ, 2016. 132 с.; Соболєва Н. І. Соціальний міф як фактор трансформації суспільної свідомості. *Сучасна філософія*. 2021. № 2. С. 91–97.; Ульяновський О. В. Міфодизайн сучасного інформаційного простору. Сучасні комунікаційні стратегії. 2019. № 1. С. 33–41.; Сорель Ж. Роздуми про насильство. Київ : Основи, 2000. 288 с.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Проаналізувати стан розробленості проблеми міфодизайну в умовах гібридної війни. 2. Уточнити зміст основних понять: «міфодизайн», «резильєнтність», «супротив агресії». 3. Визначити методи та принципи дослідження у міждисциплінарному полі. 4. Дослідити російську агресію як чинник деструкції ідентичності та виклик для суспільства. 5. Проаналізувати наративи спротиву як елементи конструювання колективної пам'яті. 6. Вивчити роль міфодизайну в стратегічних комунікаціях під час інформаційної війни. 7. Систематизувати прикладні моделі застосування міфодизайну в українському контексті. 8. Розглянути перспективи розвитку міфодизайну як ресурсу резильєнтності у післявоєнний період.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

_____

_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	02.02.2025	02.02.2025
Розділ 2	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	11.03.2025	11.03.2025
Розділ 3	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	03.04.2025	03.04.2025

7. Дата видачі завдання 18 січня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Листопад – грудень 2024	*виконано*
2.	Бібліографічний пошук	Січень – лютий 2025	*виконано*
3.	Розробка основних положень роботи	Січень – лютий 2025	*виконано*
4.	І розділ	Лютий – березень 2025	*виконано*
5.	ІІ розділ	Березень – квітень 2025	*виконано*
6.	ІІІ розділ	Квітень – травень 2025	*виконано*
7.	Систематизація висновків	Травень 2025	*виконано*
8.	Нормоконтроль	Травень – червень 2025	*виконано*

Студент _____ Д.С.Тригубенко

Керівник роботи _____ І. Ю. Чайка

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.С. Цапліна

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 48 сторінок, містить 45 позиції у списку використаних джерел.

МІФОДИЗАЙН, РЕЗИЛЬЄНТНІСЬ, НАРАТИВ, ІДЕНТИЧНІСТЬ, СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ, ГІБРИДНА ВІЙНА, ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОТИВ, КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ

Мета дослідження: аналіз функціонування міфодизайну як інструменту супротиву російській агресії та його впливу на формування суспільної резильєнтності в Україні.

Об'єкт дослідження: процеси інформаційного протистояння та суспільної резильєнтності в умовах гібридної війни.

Предмет дослідження: міфодизайн як засіб продукування національних наративів спротиву та механізм консолідації українського соціуму.

Методи дослідження: герменевтичний, дискурсивний, контент-аналіз, семіотичний, історико-порівняльний, соціологічні методи (опитування, анкетування), психологічний аналіз, системний і контекстуальний підходи.

Гіпотеза: міфодизайн як форма цілеспрямованого формування наративів не лише відображає суспільні настрої, але й виконує функцію мобілізації, згуртування та формування резильєнтності в умовах воєнної загрози.

Висновки: 1. Міфодизайн виступає дієвим засобом символічного опору, що підтримує національну ідентичність та моральну стійкість українського суспільства. 2. У стратегічних комунікаціях він забезпечує когнітивний захист, формує довіру до інституцій та сприяє єдності.

3. Резильєнтність суспільства зміцнюється через наративи героїзму, жертовності та історичної спадкоємності.

4.Результати дослідження можуть бути застосовані для інформаційної політики й посилення згуртованості в умовах війни.

ABSTRACT

This qualification thesis comprises 48 pages and includes 45 sources in the bibliography.

MYTHODESIGN, RESILIENCE, NARRATIVE, IDENTITY, STRATEGIC COMMUNICATIONS, HYBRID WARFARE, INFORMATION RESISTANCE, CULTURAL MEMORY

Research aim: To analyze how mythodesign functions as a tool of resistance against Russian aggression and its role in fostering societal resilience in Ukraine.

Object of research: The processes of informational confrontation and the development of societal resilience under conditions of hybrid warfare.

Subject of research: Mythodesign as a means of generating national narratives of resistance and as a mechanism for consolidating Ukrainian society.

Research methods: Hermeneutic analysis, discourse analysis, content analysis, semiotic analysis, historical-comparative method, sociological methods (surveys, questionnaires), psychological analysis, as well as systemic and contextual approaches.

Hypothesis: Mythodesign, as a purposeful form of narrative construction, not only reflects public sentiment but also serves to mobilize, unify, and build resilience in times of military threat.

Conclusions: 1. Mythodesign serves as an effective instrument of symbolic resistance that sustains national identity and the moral resilience of Ukrainian society. 2. Within strategic communications, it offers cognitive protection, fosters institutional trust, and promotes unity. 3. Societal resilience is reinforced through narratives of heroism, sacrifice, and historical continuity. 4. The results of this study may be applied in the development of information policy and in efforts to enhance social cohesion under wartime conditions.

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 5
1.1. Філософська та наукова рефлексія феноменів міфодизайну та соціальної резильєнтності 5
1.2. Аналіз основних понять дослідження: «міфодизайн», «супротив агресії», «резильєнтність суспільства» 8
1.3. Принципи та методи дослідження міфодизайну супротиву російській агресії як чинника розвитку резильєнтності українського суспільства 11
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 19
2.1. Російська агресія як екзистенційний виклик українській ідентичності: діалектика уразливості та резильєнтності 19
2.2. Міфодизайн як процес формування наративів українського супротиву: аналіз міфологем 23
2.3. Роль міфодизайну в структурі стратегічних комунікацій під час інформаційній війні 27
РОЗДІЛ 3..... ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 34
3.1. Прикладні аспекти застосування міфодизайну для підтримки суспільної стійкості в Україні 34
3.2. Перспективи розвитку українського міфодизайну у післявоєнний період 37
ВИСНОВКИ 41
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ 43

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах російсько-української війни ключовими стають не лише події на полі бою, а й боротьба за сенси, уявлення та символічну владу. Сучасна гібридна війна передбачає маніпуляції свідомістю, що актуалізує проблему вивчення механізмів символічного впливу, зокрема через феномен міфодизайну. Саме наративи, які формують образ ворога, героїв, минулого й майбутнього, є основою для консолідації суспільства, підтримки ідентичності та посилення резильєнтності.

Поняття «міф», «міфодизайн» та «резильєнтність» набули особливої ваги в умовах війни, перетворившись на інструменти не лише пізнання, а й соціального управління, комунікації, мобілізації. Їх вивчають у контексті інформаційної безпеки, психологічної стійкості, медіааналізу та філософії культури. Міфодизайн у цьому контексті – це не просто оформлення образів, а глибоко вкорінена смислотворча практика, яка визначає структуру колективної пам’яті, опору та ідентичності.

Попри значну кількість публікацій на тему стратегічних комунікацій та пропаганди, філософський вимір міфодизайну в умовах російської агресії досі недостатньо розроблений. Особливо актуальним є дослідження його ролі у формуванні резильєнтності – здатності суспільства зберігати функціональність, єдність і гідність у критичних умовах.

Питання соціального міфу й резильєнтності аналізуються у працях Ж. Сореля, який розглядав міф як інструмент політичної мобілізації, а також К. Юнга, який тлумачив його як проекцію несвідомого. У межах семіотики міф осмислювався Р. Бартом як комунікативна система, що трансформує значення. Сучасну концепцію соціального міфу як регулятивної структури, включеної у культурну традицію, розвиває О. В. Ульяновський. І. Полякова й Н. Соболєва трактують соціальний міф як аксіологічно насичене семіотичне утворення, здатне впливати на колективну ідентичність. Проблематика резильєнтності

суспільства в умовах війни розкривається у працях Т. Воропаєвої та Н. Авер'янової, які аналізують її як стратегію адаптації та перемоги в умовах гібридної агресії

Об'єктом дослідження є процеси інформаційного протистояння та суспільної резильєнтності в умовах гібридної війни.

Предметом дослідження виступає міфодизайн як засіб продукування національних наративів спротиву та механізм консолідації українського соціуму.

Мета дослідження – проаналізувати функціонування міфодизайну як інструменту супротиву російській агресії та його вплив на розвиток резильєнтності українського суспільства.

Завдання дослідження:

–проаналізувати філософські підходи до поняття міфу та резильєнтності;

–визначити зміст понять «міфодизайн», «супротив агресії», «резильєнтність суспільства»;

–дослідити методи та принципи дослідження міфодизайну в умовах війни;

–розглянути російську агресію як чинник кризи ідентичності та імпульс до резильєнтності;

–вивчити ключові міфологеми сучасного українського спротиву;

–виявити роль міфодизайну у стратегічних комунікаціях;

–систематизувати прикладні моделі міфодизайну в інформаційній та культурній політиці;

–окреслити перспективи розвитку українського міфодизайну в післявоєнний період.

Гіпотеза дослідження: цілеспрямоване створення національних наративів за допомогою міфодизайну виступає чинником соціальної резильєнтності, що дозволяє українському суспільству зберігати ідентичність, солідарність і стійкість в умовах гібридної агресії.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку літератури.

РОЗДІЛ 1
ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1.1. Філософська та наукова рефлексія феноменів міфодизайну та соціальної резильєнтності

Категорії «міфодизайн» і «соціальна резильєнтність» дедалі частіше інтегруються в гуманітарний дискурс, де їх використовують для пояснення колективної смислотворчості, адаптації до криз і культурної реорганізації. Поняття міфу стало наскрізним у фольклористиці, релігієзнавстві, політичній філософії, журналістиці та психології.

У XIX–XX ст. накопичено значну кількість теоретичних і емпіричних інтерпретацій міфу. В.М. Найдиш наголошував, що охопити цей масив можливо лише колективним зусиллям [4]. Попри множинність підходів, універсального визначення не сформовано. У межах дослідження актуалізується класичне трактування міфу як первинної форми культурної репрезентації.

Етимологічно «міф» походить від грец. *mythos* «розповідь». Альтернативну версію пропонує Л. Бенуа від лат. *mutus* («німий»), акцентуючи символічну природу міфу. Така інтерпретація суперечить архаїчним традиціям, де міф функціонував як усна оповідь зокрема в Елевсинських містеріях [7].

В. Зеленін тлумачить міф як систему світоглядних уявлень, що формує базові ментальні структури етносу. Міф виступає ядром фольклору, релігії, політики та мистецтва [8]. Він задає парадигми сприйняття, що формують рамки допустимого смислу в суспільстві.

За «Енциклопедією історії України», архаїчний міф виникає на межі персоніфікації природи й символічної культурної уяви. Він початкова форма

культурної артикуляції, що замінює абстракції емоційно забарвленими образами.

Сучасні дослідники, зокрема С. Гуцол, визначають архаїчний міф як парадигму поведінки, де вчинки мають сенс лише як відтворення нормативних зразків. Міф постає не як засіб пояснення, а як простір істини, де повторюваність ритуалів витісняє логічне мислення.

Архаїчний міф пояснював явища, встановлював поведінкові моделі. С.О. Топалов трактує казку як модель конфлікту із символічним наповненням. Через неї відтворюється міфологічний простір, що інституціалізується в ідеологічних системах [11].

Історично сформовані міфи класифікуються за функціями: етіологічні пояснення явищ, теогонічні конфлікт як основа космосу, астральні перехід у трансцендентне, антропогонічні походження людини, героїчні наративи ініціації. Усі ці форми зберігаються в сучасній культурі.

Міф як складова етнічної ментальності є результатом адаптацій до середовища. В. Зеленін пов’язує генезу міфології з трьома цивілізаційними типами: землеробським, кочовим і мисливсько-збирацьким. У землеробських культурах панує уявлення про рівновагу, у кочових домінація, у мисливських випадковість і привласнення [8].

Кожна культура відображає в міфології своє середовище. Передача емоційних та поведінкових патернів через міфи зберігає етнічну спадковість і виконує захисну функцію. Архаїчні елементи зберігають свою роль у колективній свідомості, забезпечуючи культурну тяглість.

У модерності архаїчні структури отримують нові сюжети, зберігаючи здатність до адаптації. Це забезпечує їхню роль як символічного ресурсу в релігії, мистецтві, політиці на всіх етапах історичної еволюції культури.

У сучасному дискурсі поняття міфу втрачає обмеженість архаїчної парадигми й постає як багаторівневий соціокультурний конструкт. І.М. Дьяконов виокремив первинну, вторинну та третинну міфологію, простежуючи перехід від космогонії до ідеологічних форм. В. Зеленін

запропонував п’ять етапів трансформації міфу: від фольклору до політичної інституалізації, комерціалізації й інформаційної інженерії [14].

Соціальна міфологія виступає як керована система смислотворення, що оперує символами, архетипами, ритуалами й цінностями. А.В. Ульяновський визначає її як «синтез волі, комунікації, потреб і цінностей» у взаємодії ідеології та масової уяви [14]. І.П. Полякова й А.Г. Іванов тлумачать соціальний міф як аксіологічно насичений феномен, що моделює уявлення про соціальні процеси та активізує спільноти [15].

Структурно соціальна міфологія охоплює два рівні: архаїчний із реплікацією первинних образів, та інструментальний цілеспрямовану міфотворчість із чіткою функціональністю, авторством і адресністю. Саме другий рівень відрізняє соціальний міф від класичного.

Філософське підґрунтя концепції соціального міфу сформували Ж. Сорель, який розглядав міф як засіб мобілізації. У його трактуванні міф не спростовується, а впливає через сукупність образів, що стимулюють політичну дію. Юнг, Шопенгауер і Фрейд тлумачили міф як проекцію несвідомого, а В. Парето як компонент соціального балансу.

У межах семіотики Р. Барт інтерпретував міф як комунікативну систему «повідомлення», що змінює первинне значення. О.В. Ульяновський наголошує: сучасний соціальний міф це метафора, включена в культурну традицію, яка хоч і не є міфологічною за походженням, проте виконує регулятивні функції [14].

Соціальний міф не перевіряється емпірично, його істинність визначається аксіологічно та контекстуально. Його сила у здатності формувати колективне сприйняття та змінювати соціальну реальність через інтерпретацію. Міф стає не тільки описом, а й практикою, що проникає в політику, економіку та медіа.

А.В. Ульяновський вказує: творець соціального міфу володіє знанням про його природу, тоді як той, хто в ньому живе, ні. Коли суб’єкт міфу починає

усвідомлювати його конструкцію, міф стає імпліцитним. Повна актуалізація настає тоді, коли знання міфу розділяється всіма учасниками.

Також Ульяновський вводить фігуру «спостерігача соціальних міфів», який здійснює селекцію соціального поля, виявляючи актуальні наративи. У цьому сенсі соціальний міф це не лише спосіб мислення, а й об'єкт рефлексії.

Н.І. Соболєва визначає соціальний міф як «систему онтологізованих семіотичних цінностей, актуальних у певній соціальній спільноті» [19]. Ідеї Барта, сформульовані у XX столітті, остаточно закріпили розуміння міфу як семіотичної системи, яка формує уявлення та поведінкові моделі через символи.

1.2. Аналіз основних понять дослідження: «міфодизайн», «супротив агресії», «резильєнтність суспільства»

Поняття «міфодизайн», «супротив агресії» та «резильєнтність суспільства» дедалі частіше використовуються для аналітики соціокультурних процесів, особливо в контексті інформаційного протистояння, воєн і трансформацій колективної свідомості [8]. Їх вивчення потребує міждисциплінарного підходу від філософії до медіааналізу.

Міфодизайн це процес конструювання й адаптації міфологічних структур, спрямованих на вплив на уявлення, поведінку та соціальну згуртованість. Міф у цьому контексті виступає засобом формування смислів у публічному просторі, базуючись на символах, архетипах і культурних кодах, що реалізуються у формі повторюваних наративів [3].

Як механізм впливу, міфодизайн підтримує когнітивні структури, які мобілізують суспільство або легітимують певні поведінкові моделі. У стратегічній комунікації він сприяє створенню образів «іншого» та формує уявлення про жертовність, справедливість чи національну непереможність. Водночас цей процес залежить від влади, доступу до медіа й культурного капіталу.

У дослідженнях міфодизайн трактується як система дій, що кодують цінності через знаково-смислові структури. Його застосування фіксується в політичному піарі, рекламі, масовій культурі, освітньому контенті. Він слугує засобом стратегічного управління колективною уявою через культурні сценарії [15].

Ефективність міфодизайну залежить не лише від намірів автора, а й від здатності аудиторії інтерпретувати символічні повідомлення. У цьому контексті резильєнтність це здатність суспільства переозначувати зовнішні впливи через внутрішньо узгоджену систему смислів.

Цифрові медіа підвищили інтенсивність міфотворчості. Швидка реплікація контенту, візуалізація символів, алгоритмізація повідомлень сприяють моделюванню реальності, в якій міф набуває інтерактивної форми. Це вимагає переосмислення як змісту, так і структури комунікації.

Міфодизайн може бути розглянутий як автономна техніка соціального інжинірингу, здатна впливати на національну пам’ять і політичну дію, що потребує подальшого концептуального аналізу.

Супротив агресії включає не лише фізичні, а й культурні, інформаційні та психологічні форми протидії. Його основою є солідарність, ідентичність і стабільна система символічних координат. Під тиском зовнішньої загрози ці чинники активують мобілізаційний потенціал суспільства через колективні уявлення, героїчні архетипи та наративи, які формує міфодизайн [13].

Реакція на агресію має політичні, соціальні, комунікативні та ментальні виміри. Серед інструментів громадянська непокора, протест, економічні обмеження, дипломатичне дистанціювання. Ці механізми сприяють збереженню національного ядра та правового порядку [21].

Інформаційний супротив реалізується через верифікацію даних, альтернативні джерела знань, медіаграмотність. Міфодизайн виконує роль когнітивного бар'єра проти маніпуляцій, формуючи наративи, що протистоять дезінформації та зміцнюють ідентичність спільноти [13].

Психологічні аспекти опору зводяться до формування адаптаційного ресурсу суспільства, зокрема стресостійкості, психоемоційного самоконтролю та механізмів емоційної підтримки. У тривалих кризових ситуаціях це сприяє збереженню морального порядку та відновленню структур довіри як основи соціальної стабільності [4]. Ефективність системи спротиву залежить від інтенсивності соціальної взаємодії, рівня стратегічної комунікації та здатності інституцій координувати дії у сфері безпеки. Це вимагає розуміння спротиву не лише як реакції, а як системної практики соціального проєктування.

Поняття резильєнтності описує здатність соціальних систем зберігати функціональність в умовах криз. У суспільних науках воно охоплює взаємодію соціальних, політичних, економічних і культурно-психологічних чинників. Воропаєва Т.С. пов’язує резильєнтність із підтриманням інституційної дієздатності та готовністю до адаптації [16]. Авер’янова Н.М. трактує її як стійкість, забезпечену структурною цілісністю соціального організму, що дозволяє не лише виживати, а й розвиватися за умов обмежених ресурсів і нестабільності.

Соціальний вимір резильєнтності базується на довірі до інституцій, горизонтальних зв’язках, добровільній солідарності та символічній взаємодопомозі, що забезпечують здатність до самоорганізації під час масштабних загроз. Політична резильєнтність передбачає гнучкість правового поля та здатність адміністративної системи ухвалювати рішення за умов невизначеності, що знижує ризики деструктивної поведінки. Економічний аспект включає резервні потужності, здатність до відновлення логістики та ефективне розподілення ресурсів. Чим більш самодостатня економіка, тим нижчий ризик соціального збурення.

Інформаційна резильєнтність полягає у критичному мисленні, здатності до перевірки фактів і протидії маніпуляціям. Вона формує інформаційний імунітет до викривлення реальності в умовах гібридних загроз [22]. Культурна складова у збереженні символічного капіталу, трансляції моделей поведінки,

що забезпечують ціннісну тяглість. Саме вона запобігає атомізації й формує зв’язок між поколіннями.

Загалом резильєнтність це не просто стабільність, а здатність до адаптації через поєднання інституційної дієздатності, когнітивної спроможності та ефективної комунікації. Її рівень залежить від постійної актуалізації цих параметрів у змінному середовищі.

У цьому контексті міфодизайн постає як інструмент зміцнення суспільної резильєнтності. Через створення спільної ідентичності, активізацію колективної пам’яті та символічну інтеграцію він мобілізує суспільство у кризових умовах. Водночас його ефективність залежить від критичності застосування: маніпулятивне використання може призвести до поляризації, фрагментації та посилення напруження [45].

1.3. Принципи та методи дослідження міфодизайну супротиву російській агресії як чинника розвитку резильєнтності українського суспільства

Дослідження міфодизайну спротиву російській агресії як чинника формування резильєнтності українського суспільства базується на поєднанні низки методологічних принципів, що забезпечують цілісне розуміння явища. Принцип історизму передбачає аналіз міфодизайну в контексті еволюції суспільно-політичних процесів і формування ідентичності, а принцип об’єктивності неупереджений підхід до джерел і уникнення спрощених інтерпретацій [25]. Принцип системності дозволяє розглядати міфодизайн як складну комунікативну конструкцію, що функціонує у взаємодії з інформаційною екосистемою, політичними наративами та колективною пам’яттю. Його міждисциплінарність зумовлює залучення соціології, культурології, політології, психології та медіастудій. Принцип емпіричної верифікації забезпечує наукову обґрунтованість через статистичні джерела, контент-аналіз та соціологічні дані.

Методологічна стратегія спирається на філософські методи, зокрема діалектичний і герменевтичний. Діалектичний метод акцентує динаміку міфодизайну, виявляючи суперечності між панівними й маргіналізованими наративами. Міф постає як продукт напруження між дискурсами, що відображає адаптивну реакцію суспільства на кризу через моделі солідарності та поведінки. Герменевтичний підхід дозволяє інтерпретувати символічні структури, виявляючи, як різні соціальні групи декодують спільні знаки, перетворюючи їх на світоглядні орієнтири. Це відкриває можливість дослідження множинності смислів, їх контекстуальної залежності та ролі в укоріненні міфу в колективній свідомості як механізму стійкості до зовнішніх впливів.

Метод системного аналізу забезпечує розуміння міфодизайну як складової політичної та культурної взаємодії. Він дає змогу виявити внутрішні зв’язки між елементами національного наративу символами, архетипами, адаптаційними стратегіями що формують комунікативну модель спротиву гібридному впливу. У цьому контексті міфодизайн виконує стабілізаційну функцію.

Контекстуальний аналіз дозволяє дослідити адаптацію наративних конструкцій до умов конфліктної реальності. Вивчення трансформації міфів у цифрових медіа допомагає простежити зміну акцентів, образів та емоційних кодів, а також оцінити їх мобілізаційний потенціал в умовах інформаційної боротьби.

Інтеграція філософських і прикладних методів дає змогу глибше осмислити міфодизайн як чинник формування суспільної резильєнтності. Такі підходи дозволяють виявити зв’язки між створенням, циркуляцією й інтерпретацією міфів, оцінити їхній вплив на колективну ідентичність, соціальну згуртованість і психологічну стійкість до криз.

Комплексна методологічна база дослідження передбачає використання прикладних інструментів, серед яких центральне місце посідає контент-аналіз. Він дозволяє виокремити домінантні смисли у медіа, політичних заявах і

культурних артефактах. Дискурс-аналіз дає змогу реконструювати риторичні стратегії, образи спротиву й національної єдності, а порівняльний аналіз зіставити наративні моделі в історичній перспективі, визначаючи сталі й змінні риси міфологем у різні фази конфлікту.

Методи емпіричної соціології анкетування, опитування використовуються для вимірювання впливу міфодизайну на суспільну свідомість: рівень залученості громадян до національного наративу й опір інформаційній агресії. Історико-генетичний метод дає змогу реконструювати еволюцію українських міфів супротиву, виявити механізми їх спадкоємності. Психологічний аналіз розкриває вплив міфів на емоційний стан суспільства, почуття безпеки, національної солідарності та спільної мети. Семіотичний аналіз доповнює цю картину, вивчаючи знакові системи й символіку, що матеріалізують наративні моделі й забезпечують сталість комунікації в умовах гібридного конфлікту [18].

Методологічна основа дослідження включає систему принципів, що забезпечують багатовимірний аналіз. Принцип історизму вимагає врахування історичного контексту й послідовності трансформацій міфологічних структур. У цьому сенсі міфодизайн розглядається як форма культурної пам’яті, здатна акумулювати досвід боротьби, втрат і перемог. Принцип системності дозволяє аналізувати міфодизайн як багаторівневу структуру на перетині політики, інформаційного простору та культури, що взаємодіє із чинниками соціального згуртування та безпеки. Принцип міждисциплінарності інтегрує підходи з політології, соціології, культурології, психології та теорії комунікацій.

У межах принципу об’єктивності наголос робиться на критичному опрацюванні джерел, що запобігає спрощеним висновкам. Він тісно пов’язаний із принципом емпіричної верифікації, який передбачає спирання на статистику, результати опитувань, публічні дискурси та візуальні джерела. Такий підхід забезпечує достовірність висновків і їхню практичну значущість.

Інструментарій дослідження адаптований до складної природи міфодизайну. Контент-аналіз використовується для вивчення структури

медійного наративу спротиву: ідентифікації образів, тем і символів. Дискурс-аналіз виявляє риторичні стратегії, семантичні маркери й межі соціально прийнятної інтерпретації конфлікту. Порівняльний підхід допомагає виявити типові та унікальні характеристики міфологічних стратегій у різні історичні періоди. Історико-генетичний аналіз дозволяє відтворити хронологію становлення українських міфів від колоніального опору до сучасних героїчних образів і простежити механізми їх оновлення у контексті інформаційного протистояння.

Серед емпіричних підходів, що застосовуються для дослідження міфодизайну, суттєве значення мають соціологічні методи. Опитування та анкетування дозволяють виявити рівень обізнаності щодо ключових наративів спротиву, а також особливості їхнього сприйняття в різних соціальних групах. Це сприяє перевірці гіпотез про ефективність комунікаційних стратегій та встановленню рівня соціального залучення, що підтримується через міфологічні конструкції. Психологічний аналіз розкриває вплив символічних образів на формування емоційної стійкості, колективного відчуття єдності та готовності до довготривалого спротиву. У цьому контексті міфологічні наративи виступають механізмами емоційної мобілізації та національної ідентифікації.

Семіотичний аналіз дає змогу ідентифікувати смислові коди, закладені у візуальних образах, знаках і гаслах, які функціонують у публічному просторі. Його застосування дозволяє визначити роль цих елементів у легітимації наративів спротиву й формуванні нових моделей культурної пам’яті [19].

Узагальнення результатів дає змогу не лише описати роль міфодизайну у інформаційному спротиві, а й проаналізувати його вплив на резильєнтність суспільства. Поєднання історичного, соціологічного, психологічного й комунікативного аналізу дає цілісне уявлення про механізми конструювання, поширення та інтеріоризації наративів, що формують уявлення про героїзм, справедливий опір і колективну стійкість. Міфодизайн слід розглядати в

контексті історичних, політичних, культурних та психологічних процесів, що визначають формування колективної суб'єктності. В основі методології принципи історизму, системності, міждисциплінарності, об'єктивності та емпіричної верифікації, кожен з яких забезпечує глибину аналітичного охоплення [30].

Принцип історизму дозволяє простежити етапи формування національного міфу від визвольних рухів до спротиву повномасштабному вторгненню. Принцип системності передбачає вивчення взаємодії міфодизайну з владними інституціями, медіа, громадськими ініціативами та культурною продукцією. Саме така взаємодія конструює ідеологічну рамку, в межах якої суспільство осмислює війну. Інтеграція міждисциплінарних підходів культурології, соціології, політології та психології дозволяє не лише виявити механізми поширення міфів, а й умови їх ефективності. Принцип емпіричної верифікації передбачає обґрунтування висновків на базі фактів, що уникає абстрактності теоретичних інтерпретацій.

З огляду на складність і багатовимірність міфодизайну, застосовується розгалужений методичний підхід. Контент-аналіз дозволяє ідентифікувати повторювані теми, символи й коди, що формують уявлення про національну стійкість, героїзм і жертовність. Дискурс-аналіз спрямований на виявлення механізмів побудови цих наративів, включно з риторичними стратегіями, мовним оформленням і засобами емоційного впливу на аудиторію [44].

Методи емпіричної соціології опитування, інтерв'ювання, фокус-групи дають змогу фіксувати рівень сприйняття міфодизайну, а також відмінності в рецепції залежно від віку, регіону чи професії респондентів. Історико-порівняльний метод дозволяє співставити сучасні стратегії з історичними формами національного міфотворення, виявляючи тяглість і гнучкість наративів у контексті політичного конфлікту. Психологічний аналіз ідентифікує механізми впливу на колективну ідентичність, емоційну залученість та відчуття спільної мети, а семіотичний підхід виявляє символи й

гасла як самостійні смислові ядра опору на інтуїтивному рівні масової свідомості.

Комплексне дослідження засвідчує: міфодизайн консолідує українське суспільство, впорядковує уявлення про події, знижує екзистенційну тривогу та активізує моделі колективної поведінки. Він функціонує не лише як інструмент ідеологічної мобілізації, а й як культурна матриця, що формує резильєнтність в умовах інформаційної війни. Його концептуалізація спирається на принцип історизму, який виявляє адаптацію архетипів до сучасних реалій та їхню мобілізаційну роль. Принцип системності дозволяє розглядати міфодизайн як поліфункціональне явище, інтегроване в інформаційні, культурні та психологічні механізми.

Міждисциплінарність дає змогу використовувати методологічний апарат політології, соціології, культурології й психосеміотики для всебічного аналізу. Принцип об’єктивності гарантує неупереджене тлумачення даних, а емпірична верифікація обґрунтованість висновків на базі фактів: соціологічних досліджень, контент-аналізу, інформаційних кампаній та медійного контенту. Такий підхід дозволяє не лише описати роль міфодизайну у спротиві, а й пояснити його значення як чинника стійкості українського суспільства.

Аналіз суспільної свідомості здійснюється за допомогою комплексу підходів. Контент-аналіз ідентифікує домінантні теми, символи та комунікативні патерни, що структурують наративи спротиву. Повторювані елементи стабілізують смислове поле суспільства в умовах війни. Дискурс-аналіз поглиблює дослідження, розкриваючи риторичні стратегії, мовні формули, інтонації та ідеологічні коди, що легітимізують дії спротиву [9].

Історико-порівняльний метод дозволяє простежити стійкість ключових символів, які, адаптуючись до нових умов, зберігають мобілізаційний потенціал і забезпечують спадкоємність між минулим і сучасністю. Соціологічні опитування та фокус-групи дають емпіричну основу для оцінки реального впливу на різні соціальні групи: які саме елементи наративу є

найпереконливішими, який рівень довіри до транслюваних символів, і наскільки глибоко вони інтеріоризуються в суспільній свідомості.

Психологічний підхід виявляє зв'язок між сприйняттям міфів і рівнем емоційної стабільності населення. Особливу увагу приділено адаптивним реакціям, що виникають під впливом консолідуючих наративів. У цьому аспекті міфодизайн виконує не лише інформаційну, а й терапевтичну функцію, підтримуючи внутрішню цілісність особистості в умовах загрози.

Семіотичний аналіз розкриває значення візуальних, вербальних та аудіальних кодів як носіїв соціально значущих смислів. У воєнному контексті такі образи стають символічними точками опори, через які артикулюється національний досвід спротиву й формуються емоційно забарвлені уявлення про минуле та майбутнє [34].

Узагальнення результатів засвідчує, що міфодизайн є ключовим чинником суспільної резильєнтності: він формує колективну згуртованість, посилює солідарність, довіру до національних інституцій і віру в здатність протистояти викликам. У межах інформаційної війни міфодизайн слугує когнітивним і емоційним щитом, що зміцнює здатність до адаптації, опору й перетворення кризи на досвід мобілізації.

У підсумках першого розділу автор вважає за потрібне сказати, що історико-методологічні засади дослідження міфодизайну супротиву російській агресії потребують комплексного аналізу механізмів створення, трансляції та сприйняття наративів у контексті гібридної війни. Національні міфи формуються як похідні історичного досвіду, тому ключовим є реконструювання культурно-політичних умов, які визначили структуру й семантику українського оповідного простору. Формування стійких міфологем про боротьбу, ідентичність та героїзм відбувається в межах довготривалого процесу націєтворення, який загострюється в умовах війни.

Історичний метод дозволяє осмислити генезу колективної пам'яті та динаміку змін у сприйнятті символів. Це дає змогу інтерпретувати міфодизайн як інструмент спротиву, що переосмислює історичний досвід у термінах

сучасної боротьби. Зміст міфів формується у взаємодії з актуальними соціальними запитами, що надає їм мобілізаційної сили.

Методологія дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, який охоплює культурологічні, соціологічні, психологічні та філософські методи. Діалектичний і герменевтичний аналіз дозволяють виявити смислові трансформації та протиріччя, що зумовлюють еволюцію наративів в умовах інформаційного тиску. Герменевтика розкриває приховані смисли медіаобразів, тоді як діалектика фіксує динаміку їх розвитку.

Системний підхід трактує міфодизайн як багатокомпонентну структуру, що інтегрує ідеологічні, інформаційні й емоційні елементи. Це дозволяє дослідити зв’язки між міфами, соціальною практикою, політичним дискурсом і психоемоційним станом населення. Синтез цих елементів формує моделі колективної поведінки та мобілізації.

Контекстуальний аналіз дозволяє виявити, як трансформації медіапростору й інформаційних технологій впливають на зміну форматів міфологічної комунікації. Нові медіаформи від візуальних мемів до документальних серіалів ускладнюють виробництво наративів, водночас створюючи нові типи національного епосу.

Отже, міфодизайн у контексті спротиву постає як стратегічний ресурс моральної стійкості, соціальної згуртованості та колективної мобілізації. Його ефективність визначається здатністю інтегрувати історичний досвід у сучасну парадигму опору. Методологія його аналізу має залишатися гнучкою, міждисциплінарною та чутливою до змін соціокультурного середовища, щоб забезпечити релевантне осмислення впливу міфів на суспільну резильєнтність.

РОЗДІЛ 2
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

2.1. Російська агресія як екзистенційний виклик українській ідентичності: діалектика уразливості та резильєнтності

Російська агресія проти України становить не лише воєнну чи політичну, а й екзистенційну загрозу, спрямовану на руйнування національної ідентичності, історичної пам'яті та культурної суб'єктності. Це зумовлює потребу в аналізі діалектики уразливості та резильєнтності як чинників здатності до адаптації й спротиву в умовах гібридної війни [38].

Уразливість українського суспільства обумовлена (1) історичним тиском російської імперської політики, що спричинила русифікацію та маргіналізацію української культури, (2) сучасними засобами гібридної війни дезінформацією, кіберзагрозами, ревізією історії, (3) фізичними проявами агресії насильством, депортаціями, знищенням культурної спадщини. У сукупності ці чинники підривають цілісність ідентичності та знижують довіру до власного історичного наративу.

Водночас ці загрози провокують мобілізаційні імпульси зростання громадянської активності, утвердження української мови, деколонізацію знання та переоцінку історичних смислів. Резильєнтність проявляється у здатності адаптуватися без втрати культурної автономії, що свідчить про глибинну стійкість, вкорінену в національних цінностях.

Одним із важливих механізмів є символічна реінтерпретація оновлення змісту героїчних образів, подій і місць пам'яті, які в контексті війни набувають нових сенсів. Така трансформація виконує як терапевтичну, так і стратегічну функції, формуючи альтернативний до ворожого наратив. Міфодизайн забезпечує емоційну інтеграцію громадян і зміцнює суб'єктність держави [8].

Формування наративу спротиву на основі гідності, свободи й історичної справедливості є не лише реакцією, а формою самовизначення. Потреба в реконструкції історичної тяглості, деконструкції імперських міфів і створенні нових смислів відповідає викликам сучасної війни. Конфлікт стає імпульсом до постколоніального переосмислення національного наративу.

Таким чином, взаємодія уразливості та резильєнтності визначає не лише адаптацію, а й розвиток українського суспільства. Під тиском загроз посилюється згуртованість, переглядаються історичні конструкції й формуються нові культурні орієнтири. У цьому проявляється потенціал до збереження національної суб'єктності.

Незважаючи на складність викликів, українське суспільство демонструє стійкість, що проявляється через мобілізацію, згуртованість і відтворення колективної пам'яті. Символічний простір, який уособлює героїзм і жертовність, стає основою національного консенсусу. Активізація волонтерського руху, громадянської участі та зростання міжнародного авторитету України є показниками адаптивного потенціалу.

Важливим чинником цієї стійкості є міфодизайн система створення наративів, що акцентує історичну тяглість, боротьбу та свободу. Звернення до минулого, актуалізація постатей борців, перетворення травми на ресурс дають змогу переосмислити колективну пам'ять. У цьому контексті втрати, поразки та жертви набувають значення морального капіталу, що цементує єдність [19].

Російська агресія, попри деструктивну спрямованість, парадоксально сприяє оновленню й зміцненню української ідентичності. У протидії нав'язаному дискурсу активізується історична пам'ять, консолідуються культурні маркери, а ідентичність постає як активна основа опору. У цьому контексті війна стає не лише випробуванням, а й простором формування нового національного буття, заснованого на гідності, самоповазі та солідарності.

Ця агресія набуває форми цивілізаційного виклику, що охоплює культурний, інформаційний і соціально-психологічний виміри. Вона ставить

перед суспільством завдання не лише виживання, а й збереження та переозначення ідентичності. Водночас відкривається перспектива формування нової соціальної якості, що поєднує критичний перегляд минулого з проєктуванням майбутнього [22].

Детермінанти уразливості мають історичну, структурну й технологічну природу. Тривала русифікація, радянська спадщина з її патерналістськими установками й інерційним мисленням, сучасні гібридні технології усе це сприяло викривленню історичної свідомості та делегітимації державних інституцій. Проте ці загрози не зруйнували суспільство, а навпаки активізували його адаптивні ресурси. Прояви резильєнтності це інституціалізація волонтерства, самоорганізація, політики дерусифікації, деколонізація мислення в публічному просторі. Національна ідентичність перестає сприйматися як вразливість і постає точкою опори.

Війна змінює не лише структури влади й безпеки, а передусім наративну матрицю колективної свідомості. Резильєнтність набуває значення як процес творення нової ідентичності відкритої до змін, критичної до історичних міфів, але вкоріненої в ідеї свободи та культурної гідності.

Агресія РФ це форма цивілізаційного конфлікту, спрямованого на знищення української ідентичності. Водночас спроба її зруйнувати активізує глибинні механізми резильєнтності, які забезпечують мобілізацію ресурсів і збереження національної єдності.

Уразливість української ідентичності має глибокі історичні та інформаційні причини: системне витіснення мови, руйнування традицій, радянські репресії, голодомори, русифікація, маніпуляції пам’яттю. До цього додаються інформаційні атаки, спрямовані на дискредитацію інституцій та послаблення довіри.

Попри це, українське суспільство демонструє високу адаптивність. Війна стимулює самоідентифікацію: відмову від російських культурних моделей, повернення до національних традицій, формування нових смислових орієнтирів, що ґрунтуються на гідності й свободі. Волонтерський рух,

громадська активність, підтримка армії все це засвідчує здатність до автономного функціонування в умовах загроз [41].

Ключову роль відіграє міфодизайн створення символічного простору на основі образів спротиву, героїзму та історичної тяглості. Героїзація сучасних захисників, реконструкція наративів, візуалізація кодів у публічному просторі все це зміцнює національну свідомість. Мова, культура, обрядовість стають інструментами спротиву інформаційній агресії.

Спроба зруйнувати ідентичність породжує зворотний ефект активізацію самопізнання, переосмислення національної суб'єктності, формування нових моделей суспільної комунікації. Травматичний досвід трансформується у джерело сили, що забезпечує не лише опір, а й відновлення. Це підтверджує, що насильницьке стирання ідентичності часто закінчується її оновленням і зміцненням [20].

Війна стає не лише фактором деструкції, а й умовою переформатування національного наративу. Міфодизайн спротиву, соціальна мобілізація та культурна рефлексія формують оновлену модель української суб'єктності, здатної не лише зберігати ідентичність, а й забезпечувати її розвиток у глобальному контексті.

Російська агресія є багатовимірним викликом, що виходить за межі військово-політичного конфлікту, зачіпаючи засадничі основи української ідентичності. Вона є продовженням імперської політики асиміляції, що спрямована на знищення національної свідомості. У цьому контексті війна водночас оголює слабкі місця й активізує мобілізаційні та рефлексивні процеси переосмислення ідентичності [39].

Серед джерел уразливості постколоніальний спадок, що призвів до розбіжностей у поглядах на історію, мову та суб'єктність. Ці суперечності використовуються російською пропагандою через маніпуляцію пам'яттю, інформаційні втручання та роздроблення ідентичності. Травматичний досвід війни посилює соціальну тривожність, втому та екзистенційну невизначеність.

Однак, попри ці виклики, українське суспільство демонструє високий рівень резильєнтності: зберігається функціональна стійкість інституцій, посилюється громадська активність, розгортаються волонтерські мережі, а ідентичність укріплюється. Війна пришвидшила процеси дерусифікації, переосмислення простору спільних смислів. Мова, традиція й історія стають інструментами спротиву та соціальної інтеграції.

Ключову роль у цьому відіграє міфодизайн інструмент творення символічних структур, що зміцнюють бойовий дух, репрезентують спільні цінності та оновлюють національний наратив. Героїзація захисників, нове прочитання історичних постатей, популяризація мистецтва й поява нових смислових кодів сприяють формуванню стійкої ідентичності [8].

Отже, агресія, спрямована на знищення української нації, обернулася стимулом для її оновлення. Суспільство не лише зберегло здатність до спротиву, а й перетворило загрозу на ресурс культурної трансформації, зміцнення історичної пам'яті й посилення суб'єктності. Це свідчить про здатність не лише адаптуватися до кризи, а й трансформувати її на користь власного розвитку.

2.2. Міфодизайн як процес формування наративів українського супротиву: аналіз міфологем

Міфодизайн як процес формування наративів спротиву виконує ключову функцію в конструюванні символічного простору, що мобілізує суспільство, закріплює спільні цінності та підтримує національну ідентичність. В умовах війни створення емоційно насичених і культурно закорінених образів стає елементом резильєнтності. Через наративну обробку досвіду формуються семантичні конструкції, що відображають дійсність і водночас задають вектор символічного спротиву.

Центральною міфологемою постає образ «Незламної України», що втілює архетип стійкості, моральної переваги й історичної тяглості боротьби

від Козаччини до сучасної війни. Утворюється наративна безперервність, яка закріплюється в практиці щоденного опору. Інтеграція «козацького духу» підкреслює спадкоємність героїчного дискурсу образ воїна-оборонця закріплений у медіа, візуальній культурі та символіці, де сучасний захисник постає як продовження історичної традиції.

Концепт «Україна як форпост цивілізації» виконує мобілізаційну та легітимаційну функцію. Дихотомія між демократичною сутністю України та імперською природою Росії формує смислову рамку опору й водночас легітимізує українську позицію в цивілізаційному дискурсі. У паралель із цим працює образ ворога як абсолютного зла через історичні аналогії з радянськими репресіями та злочинами сучасного режиму створюється чітке моральне розмежування між «своїм» і «ворожим» [18].

Особливе місце займає міфологема «Полеглі герої», що сакралізує жертовність як вищий прояв патріотизму. Пам’ять про загиблих фіксується в ритуалах і стає джерелом морального консенсусу, необхідного для тривалого спротиву. Уся структура міфодизайну працює як когнітивна та емоційна рамка, що структурує досвід війни, зміцнює національну ідентичність і підтримує стійкість у тривалому протистоянні.

Таким чином, міфодизайн є багаторівневою системою формування колективної свідомості, яка поєднує історичні архетипи, культурні символи та сучасні наративи. У межах цієї системи суспільство конструює уявлення про війну, її сенси та наслідки. Через такі міфологеми, як «Народ, що встає з попелу», «Захисник як символ праведної війни», «Матері, що чекають синів», «Країна-фортеця» та «Перемога як неминучість», відбувається кодифікація ідентичності й посилення моральної згуртованості.

Кожна з міфологем виконує функції мобілізації, легітимації, ритуалізації й екзистенційної підтримки. Образ захисника уособлює моральну вищість, фігура матері символ стійкості та жертовності, а міфологема країни-фортеці фіксує уявлення про географічну й духовну незламність, яка протистоїть образу ворога.

Наратив «Перемоги як історичної неминучості» виконує функцію стратегічного прогнозування та підтримки віри в досяжність мети, що критично важливо в умовах затяжного збройного конфлікту. Він формує довготривалі настанови на боротьбу, закріплює у свідомості громадян уявлення про моральну правоту й цивілізаційну місію України.

Міфодизайн як форма символічної мобілізації інтегрує історичну пам'ять, культурну спадщину та сучасні виклики в цілісну смислову конструкцію, що забезпечує не лише інформаційну стійкість, а й практичну здатність до опору. Він формує ідеологічне поле спротиву, сприяє соціальній консолідації та забезпечує емоційні ресурси для підтримки резильєнтності. Завдяки цьому механізму нація зберігає не лише життєздатність, а й ціннісну суб'єктність у глобальному політичному контексті [18, 42].

Одним із ключових елементів цього процесу є переосмислення образу ворога. РФ постає як джерело екзистенційної загрози, що намагається знищити ідентичність української нації. Актуалізація історичних паралелей з монгольськими вторгненнями, імперською політикою та радянськими репресіями активізує колективну пам'ять і підсилює відчуття історичної неперервності спротиву.

На противагу цьому формується образ нації-героя активного суб'єкта боротьби, що діє не з позиції жертви, а як носій цінностей і гідності. Героїзація військових, волонтерів, медиків, цивільних осіб закріплює моральний імператив стійкості та самопожертви. Їхні образи пов'язуються з козаками, повстанцями, борцями за незалежність, утворюючи героїчну тяглість у межах національного міфу.

Важливою є й міфологема незламного народу, яка втілюється через образи міст-форпостів Маріуполя, Бахмута, Харкова, Чернігова. Вони стають маркерами моральної переваги, незалежно від масштабу фізичних руйнувань. Концепт «майбутньої України» доповнює цю систему уявленням про державу, що не лише перемогла, а й трансформувалася, здобувши нову якість суспільство свободи, гідності, відповідальності та самоусвідомлення.

Символіка України як держави-воїна репрезентує її як суб'єкта історії, що відстоює універсальні цінності, виступаючи форпостом європейської демократії. Такий образ вписується у глобальний контекст від Руху Опору у Франції до постколоніальних визвольних змагань і закріплює позицію України як історичного актора світового рівня [24].

Ідея сакралізації героїв також виконує важливу роль: фігури загиблих воїнів, волонтерів і учасників Революції Гідності постають як мученики нації. Це має глибоке культурне коріння від козацьких традицій до УПА і транслюється через сучасні візуальні й текстові репрезентації як вища форма громадянської відданості.

Міфодизайн спротиву функціонує як системний механізм формування колективної ідентичності, резильєнтності та політичної суб'єктності. Він поєднує культурний, психологічний і стратегічний виміри, інтегруючи спадщину та сучасність у єдине смислове поле. У цьому просторі продукуються образи, що підтримують мотивацію до боротьби, визначають цілі, місію та перспективу національного розвитку.

Суттєвим архетипом є опозиція «світло – темрява», у межах якої Україна постає як уособлення добра, порядку та цивілізаційного поступу, а агресор як джерело хаосу й варварства. Цей мотив активно експлуатується в публічному дискурсі, літературі, медіа й мистецтві, слугуючи засобом психологічного впливу та утвердження моральної правоти.

Окремий вимір міфодизайну концепт «Україна як народ-захисник». Тут зникає межа між фронтом і тилом: кожен громадянин є учасником спротиву. Такий підхід легітимізує різноманітні форми участі від збройного опору до волонтерства, інформаційної боротьби, економічної стабілізації та дипломатії.

Отже, міфодизайн українського спротиву постає не лише реакцією на загрозу, а й стратегією формування майбутнього. Він формує ідейну єдність нації, підтримує психологічну стійкість, розширює політичну суб'єктність та інтегрує Україну в систему глобальних демократичних цінностей. Його

ресурси історичні, культурні, ідеологічні визначають контури ідентичності та напрям державного розвитку в умовах тривалої боротьби.

2.3. Роль міфодизайну в структурі стратегічних комунікацій під час інформаційній війні

Міфодизайн відіграє ключову роль у стратегічних комунікаціях в умовах інформаційної війни, забезпечуючи формування колективної ідентичності й створення наративів, здатних ефективно протистояти ворожій пропаганді. Сучасна війна триває не лише на полі бою, а й у комунікаційному просторі, де точиться боротьба за уми, цінності й уявлення. У цьому контексті міфодизайн виступає засобом консолідації суспільства, зміцнення морального духу та мобілізації зовнішньої підтримки [14].

Його провідна функція конструювання смислових рамок, що апелюють до історичної пам’яті та національного досвіду. Наративи про героїзм військових, незламність міст і боротьбу за свободу не лише підтримують тяглість опору, а й підвищують громадянську залученість. Водночас міфодизайн протидіє деструктивному впливу ворожих меседжів: контрнаративи заперечують імперські міфи, на кшталт «братніх народів», і демонструють послідовність визвольної боротьби та реальний потенціал українського спротиву.

Важливе місце займає наратив про майбутнє України як модерної держави, інтегрованої у західну цивілізаційну модель. Такий образ трансформує війну з оборонного конфлікту на процес оновлення державності, мобілізуючи суспільство до реформ і розвитку. Крім того, міфодизайн забезпечує комунікацію із зовнішнім світом: через спільні цінності, історичні аналогії та демонстрацію ролі України як форпосту демократії формуються аргументи для міжнародної підтримки та зміцнюється позитивний імідж держави [15].

У межах стратегічних комунікацій міфодизайн підвищує стійкість суспільства, структурує інформаційну політику, інтегрує історичну пам’ять, культурні коди й сучасні медіаінструменти як противагу зовнішнім загрозам. Він також виконує мобілізаційну функцію, формуючи позитивні образи героїзму: фігури захисників, волонтерів і мирного населення трансформуються в символи незламності, широко представлені в літературі, кінематографі, ЗМІ та соціальних мережах.

Паралельно реалізується деконструктивна функція нейтралізація імперських міфів, легітимізованих через пропаганду. Наративи про «спільну історію» чи «зовнішнє управління» витісняються концептами цивілізаційного вибору та історичної боротьби за незалежність [18].

Мобілізаційний ефект міфодизайну підсилюється проєкцією майбутнього: стратегічні комунікації продукують сценарії повоєнного розвитку відновлення, модернізації, євроінтеграції. Така візія підвищує резильєнтність суспільства та підтримує готовність до тривалого спротиву. У зовнішньополітичному вимірі міфодизайн формує наратив України як форпосту демократії та захисника європейських цінностей. Апеляція до досвіду інших націй і культурна дипломатія сприяють зміцненню міжнародної підтримки.

Таким чином, міфодизайн постає як багатофункціональний інструмент стратегічної комунікації, що синтезує історичний досвід і сучасні медіапрактики задля внутрішньої консолідації, протидії інформаційним загрозам і зовнішньої суб’єктності України в глобальному порядку. У контексті війни, що ведеться не лише фізично, а й на рівні смислів і символів, він стає чинником національної безпеки.

Центральною складовою цієї системи є створення національних міфологем як інструментів зміцнення ідентичності. Апеляція до героїчного минулого й досвіду визвольної боротьби дозволяє формувати стійкі наративи, які поширюються через масову культуру, цифрові медіа, музику, літературу та

кінематограф [18]. Вони не лише актуалізують національну пам’ять, а й мобілізують психологічно в умовах воєнного стану.

У зовнішньому вимірі міфодизайн виконує функцію іміджевого позиціювання. Національні наративи, що підкреслюють демократичну суб’єктність і цивілізаційний вибір, підсилюють легітимність позицій України на міжнародному рівні, сприяючи підтримці політичного курсу та стабілізації гуманітарної й військової допомоги.

Поряд із цим стратегічні комунікації мають нейтралізувати деструктивні міфи, які поширює агресор задля деморалізації та делегітимації української державності. Російська пропаганда, що базується на імперських наративах і ревізіонізмі, протиставляється контрнаративами, укоріненими в національній традиції опору та сучасних прикладах героїзму, що деконструюють колоніальні стереотипи [18].

Особливого значення набуває концепт майбутнього як елемент стратегічного міфодизайну. Образ повоєнної України модерної, цифрової, інтегрованої у світову спільноту виконує не лише прогностичну, а й терапевтичну функцію, підтримуючи громадян у стані хронічної напруги.

Загалом, міфодизайн як інструмент стратегічної комунікації поєднує мобілізаційні, інформаційні, проективні та захисні функції. Він забезпечує цілісність національного наративу, формує комунікативну стійкість до зовнішніх впливів і сприяє утвердженню стійкої ідентичності. Саме системне впровадження міфодизайну забезпечує досягнення стратегічної мети зміцнення української суб’єктності в умовах глобальних трансформацій [18].

Міфодизайн посідає ключове місце в стратегічних комунікаціях під час інформаційної війни, оскільки впливає на суспільну свідомість, формує когерентні наративи та консолідує національний дискурс. Він поєднує традиційне міфотворення з інструментами сучасних технологій, створюючи ефективну відповідь на інформаційні загрози. У межах російсько-української війни міфодизайн не лише підтримує оборонну функцію, а й інституціоналізує

нову ідентичність, що ґрунтується на історичній пам’яті, легітимності державності та візії майбутнього.

Його провідна функція формування стійких наративів, що підтримують соціальну резильєнтність. Образи героїв військових, волонтерів, діячів культури трансформуються у символи незламності, які закріплюються в інформаційному полі через літературу, візуальні та цифрові платформи. Такі образи мобілізують емоційно та підтримують ідеологічне ядро спротиву.

Паралельно відбувається деконструкція імперських міфів, що просуваються агресором. Російська пропаганда нав’язує колоніальні уявлення про «спільну історію» чи «братні народи». Ефективний міфодизайн не лише їх спростовує, а й вибудовує альтернативний історичний дискурс, зосереджений на боротьбі за незалежність, свідомому цивілізаційному виборі та символічних постатях національної свободи.

Міфодизайн також інтегрує поточні події оборону Маріуполя, операції ЗСУ, міжнародну підтримку трансформуючи їх на маркери нової колективної пам’яті. Такі наративи не лише мобілізують, а й переорієнтовують громадянське суспільство ціннісно. У міжнародному просторі вони формують образ України як держави, що послідовно відстоює демократичні принципи в межах європейської парадигми. Образ Давида, що чинить спротив Голіафу, звернення до універсальних кодів справедливості все це зміцнює міжнародну солідарність [6].

Ефективний міфодизайн є динамічним він адаптується до фаз конфлікту й змін глобального медіаполя. Це зумовлює застосування новітніх технологій: алгоритмів ШІ, інфографіки, соціальних платформ, цифрових архітектур, що прискорюють поширення меседжів та розширюють охоплення.

Його складність полягає у багаторівневості: міфодизайн функціонує як механізм психологічного захисту, соціального конструювання й інформаційного наступу. Він формує нові смислові орієнтири, особливо актуальні в умовах гібридної війни, де домінування в інформаційному просторі не менш значуще за військову перевагу.

Загалом, міфодизайн це інтегрований інструмент, що поєднує історико-культурну рефлексію, соціальну мобілізацію, технологічну модернізацію та політичну візію. Його впровадження забезпечує формування національної ідентичності, підтримку морального ресурсу та закріплення міжнародного статусу України як суб'єкта, що послідовно захищає свій суверенітет.

Сутнісним елементом є використання архетипічних образів, які структурно впорядковують сприйняття соціальних подій і визначають ціннісні орієнтири. Український міфодизайн спирається на традиційні символи – козацьку вольницю, боротьбу за свободу, спротив імперіям. Вони осучаснюються через нових героїв: захисників, волонтерів, лікарів, звичайних громадян. Так формуються модернізовані міфологеми, які творять культурну матрицю спротиву [14].

Гнучкість наративної структури є ключовою ознакою ефективного міфодизайну в умовах інформаційної війни. Адаптивність стратегічних комунікацій дозволяє оперативно змінювати меседжі відповідно до суспільно-політичного контексту, зберігаючи їхню релевантність і мобілізаційний ефект. Ця властивість стала підґрунтям для успішних українських інформаційних кампаній, які охоплюють як внутрішню аудиторію, так і міжнародний простір.

Протидія ворожим комунікаційним впливам є однією з центральних функцій міфодизайну. У відповідь на деструктивну пропаганду Росії українські комунікації формують контрнаративи, які не лише спростовують фейки, а й пропонують альтернативну, емоційно насичену та раціонально вмотивовану картину дійсності. Особливо ефективними є стратегії іронізації та висміювання, що руйнують логіку ворожого дискурсу, позбавляючи його легітимності.

Значний внесок у міфодизайн роблять цифрові технології. Соціальні мережі, мультимедійні формати й візуалізація контенту забезпечують ширше охоплення та залучення. Меметичні структури короткі емоційні повідомлення, які легко відтворюються дозволяють активізувати ті групи, які раніше залишалися поза політичним дискурсом [19].

У глобальному контексті міфодизайн допомагає представити український спротив як боротьбу за універсальні цінності свободи, демократії та гідності. Залучення символів, зрозумілих міжнародній аудиторії, формує порівняльні рамки зокрема аналогії з антифашистськими, антиколоніальними чи антототалітарними рухами що зміцнюють міжнародну солідарність та посилюють комунікаційний вплив України за кордоном.

Узагальнюючи, слід наголосити, що міфодизайн це не лише інструмент оборони від інформаційних загроз, а багаторівневий механізм формування національної ідентичності, згуртованості та резильєнтності. Його інтеграція в державну комунікаційну політику сприяє синергії між громадянським суспільством, медіа та експертними середовищами. У цьому контексті міфодизайн стає чинником стратегічного розвитку, що визначає інформаційну суб'єктність України в глобальному середовищі.

Отже, підсумовуючи другий розділ зазначимо, що аналіз теоретичних засад міфодизайну як інструменту спротиву російській агресії підтверджує його комплексний характер, що поєднує інформаційний вплив, конструювання ідентичності та підтримку соціальної стійкості в умовах екзистенційної кризи. Сучасна гуманітаристика розглядає міф не як архаїку, а як структурований смисловий ресурс із когнітивною, емоційною та мобілізаційною функцією. У цьому контексті міфодизайн постає як цілеспрямоване створення наративів, що забезпечують інформаційну безпеку, політичну консолідацію та культурну цілісність.

Міфодизайн є міждисциплінарним феноменом на перетині філософії, культурології, соціальної психології, медіазнавства й політичної комунікації. Теоретично він ґрунтується як на класичних концептах символічної організації досвіду, так і на сучасних підходах до інформаційної війни, наративного впливу та когнітивного резистенту. Однією з його ключових функцій у війні є трансформація травматичного досвіду в моделі поведінки, що сприяють соціальному відновленню й активній дії.

У контексті дослідження резильєнтності як здатності до адаптації та відновлення особливої ваги набуває здатність міфодизайну формувати поведінкові шаблони, смислові орієнтири та структури очікувань. Героїчні наративи про єдність, моральну перевагу та історичну справедливість створюють психологічний ресурс опору, який підтримує індивідуальну й колективну дієздатність. Через це міфодизайн слугує не лише інструментом мобілізації, а й основою для довготривалого збереження ідентичності.

Теоретично міфодизайн забезпечує перехід від ситуативної реакції до системного формування інформаційної суб'єктності. Він створює стійку структуру сенсів, що підтримує довіру, емоційну стабільність і згуртованість. Резильєнтність тут постає як результат взаємодії культурної пам'яті, символічних ресурсів і комунікативної інтеграції, зумовленої механізмами міфодизайну.

У контексті гібридної війни міфодизайн виконує не лише мобілізаційну, а й стратегічну функцію: він моделює майбутнє, конструюючи образи перемоги, відновлення та колективної трансформації. Таке наративне проєктування створює ідеологічний горизонт держави й суспільства, посилюючи стійкість і цілісність у кризовій ситуації.

Отже, міфодизайн варто розглядати не просто як інструмент контрпропаганди, а як чинник культурної, політичної та психологічної стабільності. Він формує ціннісні орієнтири, об'єднує соціум через наративи спільного досвіду й спрямовує уяву на майбутнє як базову умову життєздатності в умовах кризи.

РОЗДІЛ 3.
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОДИЗАЙНУ СУПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

3.1. Прикладні аспекти застосування міфодизайну для підтримки суспільної стійкості в Україні

Прикладні аспекти застосування міфодизайну для зміцнення суспільної стійкості в Україні охоплюють інформаційну політику, освіту, громадянську активність і міжнародну комунікацію. У кожній із цих сфер міфодизайн виступає як інструмент комунікативної інтервенції, що формує смислові конструкції, які актуалізують спільні цінності й наративи, релевантні до сучасних викликів. Його функціонування забезпечує адаптацію суспільства до загроз, підтримуючи єдність, мобілізаційний потенціал і стабільну ідентичність.

У межах інформаційної політики міфодизайн сприяє формуванню стратегічних наративів, які легітимують державну політику, підвищують довіру до інституцій і репрезентують Україну як суб’єкта глобального спротиву. Через культурні ініціативи, медійні образи та символічні фігури (захисник, волонтер, інфлюенсер) створюється комунікативне середовище, здатне нейтралізувати інформаційні атаки. Цифрові платформи, соціальні мережі, візуальний контент і меметичні практики сприяють поширенню контрнаративів, що демаскують маніпуляції та стимулюють критичне мислення [21].

Освітній простір стає простором символічного виробництва, у якому міфодизайн формує історичну відповідальність, орієнтири спротиву та солідарності. Включення відповідних смислів у навчальні програми сприяє розвитку громадянської позиції та ідентичнісної стабільності. Освіта виконує не лише інформаційну, а й формативну функцію вона транслює моделі поведінки, зорієнтовані на опір і відновлення.

У громадянському секторі міфодизайн активізується через культурні практики, гасла, мистецькі акції й меморіальні події. Символічна мобілізація навколо історичних постатей і наративів опору зміцнює горизонтальні зв'язки, стимулює взаємодопомогу та формує почуття спільної ідентичності, що є основою резильєнтності.

У міжнародному вимірі міфодизайн сприяє репрезентації України як носія європейських цінностей. Через фільми, мистецькі проєкти, дипломатичні кампанії створюються зрозумілі глобальній аудиторії образи боротьби за свободу і справедливість. Міфологізація спротиву забезпечує культурне перенесення, сприяє міжнародній підтримці та зміцнює інтеграцію України у глобальні комунікаційні структури [7].

Важливою складовою є формування символічних образів героїзму, гідності й національної суб'єктності. Через літературу, музику, меми й цифрові медіа ці образи стають елементами колективної свідомості. Вони посилюють мотивацію до дії, створюють ефект емпатичної участі, підсилюють зв'язок між минулим і сучасним, формуючи уявлення про спротив як продовження боротьби за свободу [10].

Міфодизайн також є інструментом когнітивної безпеки. Він забезпечує протидію дезінформації та маніпуляціям завдяки розвитку фактчекінгу, створенню доказових форматів комунікації й незалежних інформаційних платформ. Одночасно з цим в освітньому контексті зростає значення критичного мислення як засобу протидії когнітивним загрозам. Таке поєднання дозволяє підвищити рівень когнітивної резильєнтності в суспільстві.

У воєнно-психологічному аспекті міфодизайн слугує засобом підтримки морального стану. Використання історичних аналогій, реальних історій героїзму й алюзій на переможні кампанії забезпечує емоційну мобілізацію. Символи героїчного опору виконують не лише ідеологічну, а й терапевтичну функцію, формуючи точки опори для психоемоційного балансу та утвердження позитивного образу захисника як носія моральної вищості.

У підсумку, міфодизайн в Україні це багатовимірна комунікаційна стратегія, що забезпечує резильєнтність шляхом інтеграції дій у медіаполі, освіті, громадському секторі та міжнародному просторі. Його здатність адаптувати наративи до соціального контексту робить міфодизайн не лише засобом спротиву, а й платформою для формування згуртованого й відповідального суспільства.

На рівні зовнішньої комунікації міфодизайн виконує функцію культурної дипломатії, що забезпечує інтеграцію українських наративів у глобальний дискурс. Через мистецькі ініціативи, участь у виставках і культурних проєктах Україна транслює досвід спротиву як частину універсальної боротьби за свободу й гідність. Використання уніфікованих візуальних кодів дозволяє доносити змісти до міжнародної аудиторії, формуючи образ нації, здатної до солідарності й опору.

Загалом, прикладне застосування міфодизайну як технології впливу на масову свідомість демонструє його здатність підтримувати суспільну стійкість від індивідуального до глобального рівня. Його ефективність полягає у поєднанні історичних, культурних і сучасних наративів у цілісну структуру, яка виконує мобілізаційні, інтеграційні та захисні функції. У цьому сенсі міфодизайн не лише інструмент комунікації, а архітектор національного бачення, здатного до консолідації в умовах екзистенційної загрози [18].

Одним із провідних напрямів є формування візуальних і вербальних образів, що зміцнюють психологічну стійкість. Через цифрові медіа, соціальні мережі та мистецькі формати транслюються наративи незламності, гідності й солідарності. Образи героїв, меметичні конструкції та військова візуалізація фіксуються у колективній свідомості як маркери спротиву, створюючи емоційний зв’язок між особистим досвідом та історією.

В інформаційному вимірі міфодизайн протидіє деструктивному впливу пропаганди, особливо з боку РФ. Важливим стає створення контрнаративів і доказових форматів комунікації. Ці функції реалізуються як через інституційні

центри, так і незалежні ініціативи, включно з військовою комунікацією: документальними відео, соціальними історіями, візуальними кампаніями [18].

Освітній вектор забезпечує трансляцію наративів спротиву через формальні та неформальні навчальні формати. Рефлексія над історичними подіями й медіаінтерпретація сучасності інтегруються в освітній процес, зміцнюючи критичне мислення та історичну пам'ять. Це сприяє стабілізації ідентифікаційного поля та укоріненню ціннісних орієнтирів.

У громадянському секторі міфодизайн функціонує як інструмент мобілізації соціального потенціалу. Волонтерські й мистецькі ініціативи, апелюючи до символів жертовності, взаємодопомоги та єдності, створюють моральну рамку колективного досвіду. Завдяки цьому посилюються горизонтальні зв'язки та зростає довіра між соціальними групами.

У міжнародному просторі міфодизайн продовжує функціонувати як засіб культурної дипломатії. Мистецькі виставки, кінопроєкти й міжнародні колаборації транслюють сенси, що репрезентують прагнення до свободи, гідності та політичної суб'єктності. Це не лише розширює коло підтримки, а й укріплює імідж України як морально цілісної, організованої та відкритої нації.

Отже, міфодизайн як прикладна стратегія суспільної стійкості реалізується через синхронізовані інформаційні, освітні, культурні та дипломатичні практики. Його сила полягає в адаптивності, здатності формувати релевантні смисли, які інтегруються у національну та міжнародну комунікативну реальність. У воєнному контексті це перетворює міфодизайн на чинник стратегічного впливу засіб збереження психоемоційної витривалості, національної цілісності та глобальної видимості України.

3.2. Перспективи розвитку українського міфодизайну у післявоєнний період

Перспективи розвитку українського міфодизайну в післявоєнний період пов'язані з переосмисленням національної ідентичності, оновленням

колективної пам’яті та інтеграцією історичного досвіду у державотворення. Основним завданням стане формування образу України як сильної, стійкої та інноваційної держави, здатної до модернізації після перемоги.

Одним із провідних напрямів залишиться закріплення героїчних наративів, що вшановують спротив і надихають нові покоління. Важливо створювати нові міфологеми єдності, самоорганізації, волонтерства й адаптивності. Особливе значення матимуть наративи відбудови: перемога має трактуватися не лише як подолання руйнувань, а як створення нової якості життя. Образ України як простору інновацій, громадянського суспільства та європейського партнера стане основою міжнародної комунікації [19].

Водночас потребуватиме оновлення героїчний канон. Образ захисника, медика, волонтера трансформується відповідно до нових викликів реабілітація ветеранів, відновлення громад, інтеграція досвіду війни в мирне життя. Це дозволить утвердити конструктивний образ переможця й запобігти реваншистським наративам.

Війна активізувала звернення до історії визвольних змагань і опору тоталітаризму. Ці парадигми мають бути інтегровані в культурну політику, освіту й комунікацію як основа національної свідомості. Освітній та медійний виміри відіграють вирішальну роль у закріпленні нового історичного погляду [29].

Міфодизайн сприятиме формуванню нового геополітичного іміджу України як символу боротьби за свободу. Дипломатичні стратегії, культурна дипломатія й міжнародні комунікації мають фіксувати місце України у зміненому світовому порядку як держави зі стійкою суб’єктністю та моральною легітимністю.

На внутрішньому рівні міфодизайн стане засобом підтримки психологічної резильєнтності. Колективна травма потребуватиме консолідуючих наративів майбутнього. Архітектура, мистецтво, кінематограф, література формуватимуть символічну основу адаптації до мирного життя.

У післявоєнний період міфодизайн функціонуватиме як ресурс переосмислення ідентичності, актуалізації героїчного досвіду та побудови стратегічної комунікації. Його роль виходить за межі культури, охоплюючи національну безпеку, адаптацію й модернізацію.

Ключовим вектором стане переосмислення історичної пам'яті. Деколонізація свідомості, започаткована війною, закріплюватиметься через освіту, меморіальні практики, медіа, мистецькі проєкти. Нові наративи сприятимуть утвердженню України як повноцінного актора глобальної безпеки [14].

Потрібно створювати нові культурні символи як матеріальні (архітектура, дизайн), так і нематеріальні (мова, традиції, візуальні коди). Візуальний міфодизайн сприятиме формуванню сучасної символіки перемоги, героїчних образів і цілісного національного брендінгу.

Функція моделювання майбутнього стане ключовою. Наратив відбудови має перетворити трагедію на ресурс. Тут важлива роль належатиме культурі, медіа й стратегічним комунікаціям, які формуватимуть імідж України як держави людського капіталу, інновацій і прогресу.

Освітній аспект передбачає включення досвіду спротиву до навчальних програм. Ідеться не лише про історичну фіксацію, а про передання досвіду через емоційно залучені й критично осмислені форми. Освітня парадигма має формувати відповідальне покоління з навичками інформаційного опору.

На міжнародному рівні міфодизайн просуватиме наративи української стійкості, свободи та внеску в нову архітектуру глобальної цивілізації. Через культурні платформи, кінопроєкти, виставки транслюватиметься бачення України як морального орієнтиру [5].

Отже, післявоєнний міфодизайн стане не лише інструментом збереження історичної пам'яті, а й ключовим елементом стратегічної комунікації, оновлення ідентичності та глобального позиціонування України. Його потенціал полягає в здатності забезпечити символічну опору для єдності, культурної модернізації та інтеграції в глобальний простір.

У підсумках третього розділу автор вважає за потрібне сказати, що практичний вимір міфодизайну спротиву засвідчує ефективність наративної трансляції у зміцненні психологічної стійкості, мобілізації соціального капіталу та формуванні ціннісних орієнтирів. Використання таких стратегій у державній політиці, волонтерстві, культурі й громадянському секторі підвищує рівень соціальної згуртованості, довіри до інституцій і громадянської активності. Міфодизайн формує образи героя, жертви, захисника та антиномії добра і зла, цивілізації й варварства, апелюючи до історичної пам’яті та моральної правоти. Ці структури адаптуються до сучасних запитів, залучаючи архетипи фольклору і масової культури.

В інформаційній політиці міфодизайн сприяє продукуванню контрнаративів, що нейтралізують ворожі фейки, легітимізують досвід боротьби та втрат, підтримують відчуття єдності. У цьому процесі він виконує терапевтичну, інтегративну й превентивну функції, зміцнюючи символічне поле національної ідентичності.

Формування наративної екосистеми, в межах якої діячі різних сфер журналісти, митці, військові, політики виступають носіями спільного смислу, забезпечує синергію комунікацій. Це знижує фрагментацію, посилює морально-психологічну готовність до спротиву та укріплює віру в перемогу.

Таким чином, міфодизайн відіграє системну роль у формуванні суспільної резильєнтності. Стійкість постає як соціокультурне явище, засноване на смислотворчих практиках, колективній пам’яті та ідеологічному самовизначенні.

ВИСНОВКИ

Узагальнення проведеного дослідження дає підстави стверджувати, що міфодизайн є ключовим чинником формування суспільної резильєнтності в умовах зовнішньої агресії. Він виконує стратегічну функцію створення стійких наративів, що зміцнюють національну ідентичність, сприяють соціальній консолідації та мобілізації у кризових ситуаціях. Водночас він захищає інформаційний простір і генерує позитивні візії відновлення держави.

Міфодизайн у контексті російської агресії постає як механізм захисту національної суб'єктності, що переосмислює історичні наративи, інтегрує героїчний дискурс і символіку спротиву. Його потенціал реалізується через сучасні форми комунікації, які поєднують візуальні, вербальні та культурні стратегії, мобілізуючи суспільні ресурси та забезпечуючи єдність на ціннісному рівні.

Особливу роль у структурі міфодизайну відіграє деколонізація історичного дискурсу, що передбачає творення нових смислів, у яких сучасний досвід боротьби стає підґрунтям національного самовизначення. Післявоєнна трансформація потребуватиме не лише матеріального ресурсу, а й символічних конструкцій, здатних згуртувати суспільство навколо проєкту відбудови. У цьому контексті інструменти міфодизайну мають бути інтегровані в освіту, медіа, культурну політику та діяльність громадянських інституцій.

Результати дослідження свідчать, що міфодизайн не просто форма інформаційного спротиву, а механізм довготривалого конструювання національної ідентичності, пам'яті й перспективного бачення. У філософському вимірі він постає як динамічна форма екзистенційного утвердження, що структурує реальність у кризовий час і забезпечує осмислення граничного досвіду.

Філософське осмислення міфодизайну відкриває його інтегративний потенціал: апеляцію до архетипів, морально-етичних орієнтирів і символічної дії. Це дозволяє не лише подолати травму війни, а й трансформувати втрати в

ціннісний ресурс, здатний формувати основу майбутньої модернізації суспільства. У практичному вимірі міфодизайнерські стратегії реалізуються через наративи, образи та символи, що функціонують у культурному, політичному й соціальному просторах, сприяючи адаптації, мобілізації та інституціоналізації колективного досвіду.

Цінність міфодизайну полягає у його полісемантичній природі: він інтегрує минуле й майбутнє, легітимізує спротив, зміцнює моральний дух та транслює фундаментальні цінності національного буття. У такий спосіб він не лише структурує колективну свідомість, а й виступає механізмом ціннісного самозбереження, спрямованого на оновлення соціального організму в умовах трансформації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янова Н. М., Воропаєва Т. С. Специфіка збройних конфліктів постбіполярного світу в контексті NBICS-технологій: українські реалії. *Українознавчий альманах*. 2021. Вип. 29. С. 16–25.

2. Авер'янова Н. М., Воропаєва Т. С. Стратегія «розумної сили» як основа для припинення збройного конфлікту в Україні та реінтеграції окупованих територій. *Гілея:* науковий вісник. 2019. Вип. 147 (№ 8). Ч. 2. С. 7–13.

3. Александровська В. М. Психологія молитви: Когнітивний аналіз феномена. *Наукові записки.* 2012. № 20. URL: https://psj.oa.edu.ua/articles/2012/n20/%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf. (дата звернення: 12.03.2025 р.)

4. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Київ : Українське біблійне товариство, 2010. 1375 с.

5. Валюшко І. О. Інформаційна безпека України в контексті російсько-українського конфлікту : автореф. дис. … канд. політ. наук : 23.00.04 / Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. Миколаїв, 2018. 19 с.

6. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.

7. Василенко В. Російсько-українська війна 2014 року: причини, перебіг та політико-правові оцінки. *Український Тиждень*. 2014. № 42. С. 28–42.

8. Воропаєва Т. С., Авер'янова Н. М. Вступ України в НАТО у контексті стратегії «розумної сили». *Virtus: Scientific Journal*. 2021. № 55. С. 170–176.

9. Воропаєва Т. С., Авер'янова Н. М. Стратегія «розумної сили» як найоптимальніша стратегія Перемоги в російсько-українській війні. *Innovations and prospects of world science : Proceedings of the 11th International*

scientific and practical conference. Vancouver, Canada : Perfect Publishing, 2022. Pp. 476–483.

10. Головащенко С. І. Основний зміст християнського віровчення і культу. *Академічне релігієзнавство* : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. А. Колодного. Київ : Світ знань, 2000. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/items/c7599f41-a8a0-45af-a4b8-5e156fdf62a0(дата звернення 28.03.2025р.)

11. Горбулін В. Як перемогти Росію у війні майбутнього. Київ : Брайт Букс, 2021. 248 с.

12. Даниленко С., Копійка В. та ін. Стратегічні комунікації у міжнародних відносинах : монографія. Київ : Вадекс, 2019. 442 с.

13. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 124–127.

14. Дроботенко М. Постколоніальний вплив на політичні реалії сучасної України. *Українознавчий альманах*. 2017. Вип. 20. С. 31–34.

15. Єсип М. З. Релігійні уявлення віруючих з різними копінг-стратегіями : дис. … канд. психол. наук : 19.00.01. Львів, 2012. 261 с.

16. Завгородня О. Проблема психологічного здоров'я: теоретичні та прикладні аспекти. Психологія і суспільство. 2007. Київ. С. 124–137.

17. Задорожній О. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права : монографія. Київ : К.І.С., 2015. 712 с.

18. Зеленська О. Про програму ментального здоров'я: виявилося, що «сильні не ходять до психологів». *Укрінформ*. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3703135-zelenska-pro-programu-mentalnogo-zdorova-viavilosa-so-silni-ne-hodat-do-psihologiv.html. (Дата звернення 03.04.2025р.)

19. Іляшко О. О. Особливості правового регулювання прав та свобод людини на тимчасово окупованих територіях України. Вчені записки

Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 31(70), № 6. С. 19–25.

20. Кожному четвертому українцю загрожує психічний розлад через війну. *Укрінформ*. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3638456-koznomu-cetvertomu-ukraincu-zagrozue-psihicnij-rozlad-cerez-vijnu-vooz.html.(Дата звернення 03.04.2025р.)

21. Копійка В. В., Грубов В. М., Даниленко С. І. Homo informaticus епохи постіндустріалізму: витоки, ідеї, ризики (соціо-комунікативний вимір) : монографія. Київ : Вадекс, 2019. 498 с.

22. Корнієнко І. О., Лісовецька І. М., Луценко Ю. А., Романовська Д. Досвід надання допомоги дітям і сім'ям-жертвам військового конфлікту : практ. посіб. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 152 с.

23. Кузнецов О., Шайхлісламов З. Релігійні копінг-стратегії як фактор осмисленості життя та психологічного благополуччя майбутніх психологів. *Вісник ХНПУ імені* Г. Сковороди. Jan. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/363837182_RELIGIJNI_KOPING-STRATEGII_AK_FAKTOR_OSMISLENOSTI_ZITTA_TA_PSIHOLOGICNOGO_BLAGOPOLUCCA_MAJBUTNIH_PSIHOLOGIV. (Дата звернення 11.04.2025р.)

24. Лазорик М. І. До проблеми впливу молитов на організм людини. *Історія релігій в Україні :* науковий щорічник. Львів : Інститут релігієзнавства, філія Львівського музею історії релігії , Вид-во «Логос», 2010. С. 369–377.

25. Ляшко В. Вплив війни на психічне здоров'я – колосальний. *Урядовий портал.* URL: https://www.kmu.gov.ua/news/vpliv-vijni-na-psihichne-zdorovya-kolosalnij-viktor-lyashko. (Дата звернення 03.04.2025р.)

26. Милько В. І. Волонтерський рух в Україні 2014–2019. Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я. Київ : Наукова думка,2021.URL:http://resource.history.org.ua/cgibin/eiu/history.exe?Z21ID=&I21DBN=DOP&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21

COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=volonterskyj_rukh_v_ukrajini_2014_2019.(Дата звернення 15.04.2025р.)

27. Митник Т. Особливості психічного здоров'я особистості: критерії та показники. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві : зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конф. / упор. Н. М. Бамбурак. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. С. 269–271.

28. Могільов П. А. Психологічні чинники звернення особистості до віри в Бога в умовах воєнного часу : кваліфікаційна робота магістра / наук. керівник Ю. В. Железнякова. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 62 с.

29. Наугольник Л. Б. Психологія стресу : підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

30. Овчаренко О. Ю. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2023. 266 с.

31. Осадько О. Страх як прояв особистісних самообмежень. Психолог. 2004. № 7. С. 25–30.

32. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення громадян України: тенденції 2000–2020 рр. Київ : Центр Разумкова, 2020. 110 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_religiya.pdf.(Дата звернення 07.04.2025р.)

33. Підтримка ментального здоров'я в часи війни. *Національний інститут стратегічних досліджень.* URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-mentalnoho-zdorovya-v-chasy-viyny.(Дата звернення 09.04.2025р.)

34. Понад 70% українців відчувають стрес або знервованість і лише 2% звертаються до фахівця. *МОЗ України*. URL: https://moz.gov.ua/uk/ponad-70-ukrainciv-vidchuvajut-stres-abo-znervovanist-i-lishe-2-zvertajutsja-do-fahivcja-(Дата звернення 22.04.2025р.)

35. Психічне здоров'я. *МОЗ України*. URL: https://moz.gov.ua/uk/mental-health.(Дата звернення 22.04.2025р.)

36. Рибалка В. В. Психологічні проблеми особистості, їх визначення та шляхи розв'язання. *Основи практичної психології* : підручник. Київ : Либідь, 1999. С. 236–242.

37. Свідерська Г. М. Релігійність як аспект культури життєвого самовизначення сучасного студентства. *Становлення культури життєвого самовизначення сучасної молоді: психологічна теорія і практика* : монографія / за ред. Г. К. Радчук. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. С. 450–475.

38. Семченко О. А. Іміджева політика України : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 272 с.

39. Шик Т. Гаргано. Духовність грецьких і східних отців / пер. з італ. Я. Прирії, Р. Паранько. Львів : Свічадо, 2007. 127 с.

40. Evans M. O. Ascertaining Prayer as a Means of Spiritual Growth. *Editon Consortium Journal of Philosophy, Religion and Theological Studies*. 2022. Vol.2. №1. URL: https://editoncpublishing.org/ecpj/index.php/ECJPRT/article/view/334/248.(Дата звернення 09.04.2025р.)

41. Liedke M. Neurophysiological Benefits of Worship. *The Journal of Biblical Foundations of Faith and Learning. Vol. 3. №* 1. URL: https://knowledge.e.southern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1063&context=jbffl. (Дата звернення 12.04.2025р.)

42. Monroe N., Jankowski P. J. The effectiveness of a prayer intervention in promoting change in perceived attachment to God, positive affect, and psychological distress. *Spirituality in Clinical Practice*. 2016. Vol. 4, № 4. URL: https://www.ijosmas.org/index.php/ijosmas/article/view/338/256.(Дата звернення 12.04.2025р.)

43. Naseem Z., Khalid R. Positive Thinking in Coping with Stress and Health outcomes: Literature Review. Journal of Research and Reflections in Education. June 2010. Vol. 4, № 1. Pp. 42–61. URL: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/97612507/41004libre.pdf?1674326691=&responsecontentdisposition=inline%3B+filename%3DPositive_Thinking_in_Coping

_with_Stress.pdf&Expires=1730989975&Signature=IRiq9DtptBEC6XEVOyIaTN6tpm9Xp5FhdwyuA~yu6hBcuZgJ9R3lAYXGXcI1CBUCQ8OfG8NOcknSQusnTj~tr4ciAr5pnPOYc~VPrGl6mIjeTHVL4M7IQvLn5HCe4fqgbC6zm4NUgLthNgM7dLEyjJD~YHBH5G93KtVtuJ1YLjfjPVUc4rPY4qQ2wQxuRQxFpl8YL8EHJt9ZWgqlC6IQvQPLBGPy3tIeYK9RHLxLrNgXK5WQzDMvWftIQctxM7HZNTCGCt7Lgt2UDV3Y3QBUxSYWV~76pBNVu1cQgbJe9TRBJcLv2fRvxLoQMyWeSPpCeIxP9xgAGAO5zH9mgGLA__&Key-PairId=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA.(Дата звернення 09.04.2025р.)

44. Pittman K. C. Examining belief in prayer, frequency of prayer, prayer types, and levels of stress in a sample of African American adults. *Journals Liberty* University. 2022. URL: https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5130&context=doctoral. (Дата звернення 08.04.2025р.)

45. Scazzieri L. Russia’s assault on Ukraine and European security. Centre for European Reform. 2022. March 30. URL: https://www.cer.eu/publications/archive/bulletinarticle/2022/russias-assault-ukraine-and-europeansecurity (дата звернення: 23.03.2025р.).

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Тригубенко Даяна Сергіївна, студентка 4 курсу, форми навчання денної, факультету соціології та управління, спеціальність «європейські філософські студії і креативні індустрії», адреса електронної пошти dayana.28032004@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Міфодизайн супротиву російській агресії як чинник розвитку резильєнтності українського суспільства» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) Тригубенко Д.С.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (науковий керівник) Чайка І.Ю.